

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.III.20.431/2012/5. szám

A Szegedi Ítéltábla dr. Borza János ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)** szám alatti lakos felperesnek, - a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium által képviselt **I.rendű alperes neve** alperessel szemben kártalanítás iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2012. június 6. napján kelt 10.a.P.21.761/2011/26. számú ítéletével szemben a felperes által 27. sorszámon benyújtott fellebbezés kapcsán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg alperesnek 200.000,- (Kettőszázezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint az államnak külön felhívásra 800.000,-(Nyolcszázezer) Ft illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S :

A **(helység 1 neve)**-i Városi Bíróság 2008. június 6. napján kelt 9.Bny.323/2008/2. számú végzésével, rablás büntettének megalapozott gyanúja miatt, a ... Megyei Rendőr-főkapitányságon 58/2008. bü. szám alatt indult büntető ügyben elrendelte - más személyek mellett - a felperes előzetes letartóztatását az elsőfokú bíróság tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig, legfeljebb 2008. július 6. napjáig. A határozat indokolása szerint a felperes, **(személy 2)**, **(személy 3)** és **(személy 4)** megalapozottan gyanúsítható volt azzal, hogy 2008. május 30. napján 2 óra körüli időben az ajtót berúgva bementek **(sértett neve)** sértett **(helység 2 neve)**, **(utca, házszám)** alatti házába, majd a sértettet és a mozgássérült édesanyját értékeik átadására szólították fel, a sértettet bántalmazták, kezeit és lábait megkötözték, és eltulajdonítottak kb. 170.000,-Ft és 300 euró készpénzt, valamint egy mobiltelefont. A felperes az előzetes letartóztatást elrendelő végzéssel szemben fellebbezéssel nem élt.

A 2008. június 5. napján történt őrizetbe vételt követően tett első vallomásaiban felperes előadta, hogy kapcsolatban állt azon személyekkel, akik a bűncselekmény elkövetését tervezték, és kijelentette: „Tudomásul vettem, hogy bűncselekményhez adok autót”.

2008. június 6. napján a **(helység 1 neve)**-i Városi Bíróság 9.Bny.323/2008. számú ügyben módosította a vallomását azzal, hogy nem tett teljes vallomást a rendőrségen „ugyan

elkérték tőlem az autót, azonban én nem adtam oda... a fogdán volt időm gondolkodni, tisztázni akartam a dolgokat.” A vallomást kiegészítette azzal, hogy tudomása van róla, a bűncselekményt **(személy 5)** követte el. **(személy 5)**-nek korábban elmagyarázta, hol található a helyszín.

A 2008. július 1-jei vallomásában további részletekről beszélt az ügygel kapcsolatban. Tudomása volt a betörésről, neki csak a riasztó elnémitásához kellett volna tippet adnia. Kijelentette, a „továbbiakban nem válaszolok kérdésekre és nem teszek vallomást”.

A 2008. december 1. napján a védője jelenléte nélkül nem tett vallomást.

2009. május 19-én akként nyilatkozott: „Nem beszéltem **(személy 5)**-tel a **(helység 2 neve)**-i bűncselekményről, semmiféle tájékoztatást nem adtam, mivel nem is tudtam volna, én soha nem is jártam **(helység 2 neve)**-n... Úgy lett leírva ez a dolog, mintha tippet adtam volna **(személy 5)**-nek, de ez nem így történt. A jegyzőkönyvben nem úgy lett fogalmazva, ahogyan én elmondtam és részben nem is az én szavaimmal lett leírva”.

A **(helység 3 neve)**-i Városi Ügyészség B.338/2008/81. szám alatt vádat emelt a felperessel szemben Btk.321 § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés c) pontja szerint minősülő rablás büntette miatt, amit a vádirat szerint, mint felbújtó követett el.

A 2009. október 20. napján megtartott bírósági tárgyaláson a nyomozati vallomások ismertetését követően azt adta elő, hogy a 2008. június 6-i nyomozási bíró előtti meghallgatása előtt a fogdán beszélt az ügy előadójával és tőle tudta, hogy mi történt **(helység 2 neve)**-n, a nyomozóhatóság jegyzőkönyv-vezetési hibájára hivatkozott.

A **(helység 3 neve)**-i Városi Bíróság 2010. március 31-én 6.b.75/2009/57. számú ítéletével a felperest a vád és következményei alól felmentette. Ítélet indokolásában rögzítette, hogy a felperes a terhére rótt felbújtói magatartást megvalósította, azonban felelősségre vonása mégsem lehetséges, mert a II. és III. rendű vádlottal szemben a bűncselekmény elkövetelése nem nyert bizonyítást.

A ... Megyei Bíróság a 3.Bf.460/4. számú 2011. július 7. napján meghozott ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Az ügygel kapcsolatban felperes 2008. június 5. napjától 2008. június 6. napjáig őrizetben, ezt követően 2010. március 31. napjáig - az elsőfokú ítélet meghozataláig - előzetes letartóztatásban volt a ... Megyei BV Intézetben, majd a ...-i Országos BV Intézetben, összesen 1 év 10 hónapnyi időtartamban.

A felperes keresetében 14.000.000,-Ft nem vagyoni és 9.579.200,-Ft vagyoni kár megtérítésére kérte kötelezni az alperest a Be. 580. § (1) bekezdés II.a) pontja, 582. §-a, a Ptk. 76. §-a, 339. §-a és 355. § (1) bekezdése alapján. Munkájából eredő jövedelem kiesése miatt 3,3 millió forint, kutyatenyésztésből eredően 4,8 millió forint jövedelemkiesés címén, telefonbeszélgetésekre fordított kiadása 200.000,-Ft, csomagküldés, élelmiszer tisztasági csomag 1.020.000,-Ft, 22 alkalom látogatás 158.000,-Ft, levélváltás költsége 101.200,-Ft.

Az alperes kérte a kereset elutasítását, és a felperes perköltségben való marasztalását. Álláspontja szerint az objektív jellegű kártérítési felelősség

megállapításához szükséges törvényi feltételek nem valósultak meg. Vitatta a kereset összecszerűségét és a nem vagyoni kártalanítás összege tekintetében hivatkozott a bírói gyakorlat tendenciáira. Ezen túlmenően álláspontja szerint felperes esetében fennáll a Be. 580. § (3) bekezdésének c) pontja szerinti kártalanítás kizáró ok. A büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet alapján megállapítható, hogy felperes büntetőjogi felelőssége megállapításának hiánya kizárólag a tettesi alapcselekmények bizonyítatlanságára vezethető vissza.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint a büntető eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 580. § (1) bekezdés l.b) pontja alapján kártalanítás jár az előzetes letartóztatásért, ha a nyomozást azért szüntették meg, mert a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése. Utalt arra, hogy a Be. 580. § (3) bekezdése szerint nincs helye kártalanításnak, ha a terhelt a bíróság, az ügyészség, illetőleg a nyomozó hatóság megtévesztésére törekedett és ezzel neki felróhatóan okot szolgáltatott arra, hogy a bűncselekmény megalapozott gyanúja reá terelődjen és előzetes letartóztatását, házi őrizetét, illetőleg ideiglenes kényszergyógykezelését elrendeljék, meghosszabbítsák vagy fenntartsák.

A jogszabályok alapján megállapította, hogy a kártalanítást kizáró körülmény akkor valósul meg, ha a terhelt megtévesztő magatartása és a bűncselekmény, akár felbujtói alakzata megalapozott gyanújának reá terelődése között okozati összefüggés áll fenn. Elegendő, ha a felperes a bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság megtévesztésére törekedett és ezzel neki felróhatóan okot szolgáltatott arra, hogy a bűncselekmény megalapozott gyanúja reá terelődjen és az előzetes letartóztatást elrendeljék.

A bíróság álláspontja szerint a büntető eljárás iratanyaga alátámasztotta az alperesi védekezést. A büntető ügyben keletkezett elsőfokú ítélet megállapítása szerint a felperes nyomozati vallomásai jelentősen eltértek a tárgyalási vallomásától, vallomásait értékelve - részében elfogadva, részében a belső ellentmondások, illetve tanúbizonyítékok alapján azt nem elfogadva - megállapította, hogy **(személy 3)** kapott információkat, illetve felhívást felperestől a bűncselekmény elkövetésére, miközben felperes vallomásaiban más és más nevezett meg elkövetőként, akik viszont tőle szereztek tudomást **(sértett neve)** sértett körülményeiről. Mindenképpen úgy állította be magát, hogy nem követett el felbujtói magatartást, holott az általa elmondottak ténybeli beismerést tartalmaztak. Vallomásait állandóan változtatta, a bűncselekmény elkövetésével hol **(személy 3)-at**, hol **(személy 5)-öt**, illetőleg a felbujtói szereppel **(személy 6)-ot**, **(személy 7)-et** jelölte meg. A büntető ítélet megállapította, hogy felperes megvalósította a Btk. 21. § (1) bekezdés szerinti felbujtói magatartást, mivel e törvényhely szerint más bűncselekmény elkövetésére szándékosan kívánt rábírni. Megállapította, hogy téves információk birtokában a bűncselekmény elkövetésére minden kétséget kizáróan felbujtotta **(személy 3)-t**, akit megbízott azzal, hogy **(sértett neve)** sértettől a lakásból a pénzt szerezze meg. Ehhez terepszemlét tartott **(személy 3)-al**, melyet egyértelműen bizonyít, hogy **(személy 3)**

vallomásával egyezően a telefon híváslista alapján beazonosítható módon, terepszemle alkalmával 2008. május 23. napján **(helység 2 neve)** térségében járt.

A felbujtás, mint részesi cselekmény járulékos jellegű, azaz egy tettesi alapcselekményt feltételez, tettes nélkül nincs részes. A felbujtás kifejezetten járulékos cselekmény, amelyből az következik, hogy tettesi cselekmény vagy annak bizonyítottsága hiányában ez a részesi alap szóba sem kerülhet (BH 2001/49.). Ezért a büntető eljárásban felperes felelősségre vonására nem volt lehetőség.

Az elsőfokú bíróság vizsgálta a kártalanítási igény elbírálásánál, hogy a gyanúsított milyen módon hatott közre az eljárás megindításában, illetve elhúzódásában, és így az előzetes fogvatartása időtartamának kialakulásában. A felperest a büntető eljárásban megillette a védelemhez való jog, azonban nem korlátlanul, annak ellenére, hogy a védelemhez való jog a büntető eljárás alá vont személy számára kiemelkedően fontos garanciális alapjog. A felderítés megghiúsítása végett való megtévesztő magatartás része a védekezési szabadságnak (Alkotmánybíróság 41/2003. (VIII.2.) AB határozat). A bíróság álláspontja szerint azonban, a felperes magatartása az elfogadható védekezés jogának kereteit meghaladta, azzal együtt, hogy a felperest megillette a hallgatás joga és igazmondásra sem volt köteles, az üggyel kapcsolatban tett valótlan állításai olyan felróható, tudatosan félrevezető rosszhiszemű magatartásnak tekintendők, amely már nem egyeztethető össze a védekezési szabadsággal, amelyek miatt került abba a helyzetbe, hogy a bíróság az eljárási kényszer-cselekményt elrendelte, illetőleg meghosszabbította. A védekezés jelentősebb időhúzást eredményezett, azaz a nyomozó hatóságnak további intézkedéseket kellett foganatosítania a felderítés érdekében. Ezzel megvalósult a kártalanításból történő kizárás feltétele, azaz a terhelt magatartása a hatóság megtévesztésének célzatával történt és magatartása okozati összefüggésben állt a bűncselekmény megalapozott gyanújára vont következtetéssel.

A felperes az ítélettel szemben fellebbezéssel élt, és kérte annak megváltoztatását oly módon, hogy a másodfokú bíróság kötelezze alperest a jogosulatlan előzetes letartóztatása miatt 10.000.000,-Ft nem vagyoni kár és ennek 2008. június 5. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes kamatainak a megfizetésére. Kérte továbbá pszichológus igazságügyi szakértő kirendelését, a felperesnél a jogellenes fogvatartása következményeiként jelentkező pszichés károsodás tekintetében. Másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását. Álláspontja szerint a büntető eljárás során azt kell vizsgálni, hogy a felperes milyen nyilatkozatokat tett és milyen magatartást tanúsított, tett-e megtévesztő célzatú tudatos, szándékos vallomásokat, nyilatkozatokat és ezek miatt került-e abba a helyzetbe, melynek következtében az előzetes letartóztatását elrendelték vagy meghosszabbították. A felperest 2008. június 5., június 6., június 12., július 1., december 1., 2009. május 19. és 2009. július 6-án hallgatták ki, ezen túlmenően vallomást tett a nyomozati bíró előtt, továbbá a perbíróság előtt. A felperes minden vallomásában hangsúlyozta, hogy bűnösnek nem érzi magát, a terhére rótt bűncselekményeket nem követte el. Vallomásaiban különböző személyeket nevezett meg, akiknek egy része gyanúsított lett az ügyben, sőt megvádolásukra is sor került. A felperes vallomásainak megtétele során a rendelkezésére álló információt osztotta meg a nyomozó hatósággal,

amelyeket részben tényként, részben következtetésként és véleményként közölt. Abban sem mutatható ki szándékosság és megtévesztő célzatú tudatos magatartás, hogy a hosszúra nyúlt előzetes letartóztatás folyamatában jutottak felszínre azok az információk, amelyeket ő a nyomozó hatósággal közölt. A felperes büntető eljárásban tett nyilatkozatait értékelve egyértelműen rögzíthető, hogy egyik vallomásában sem terelte magára a bűncselekmény alapos gyanúját, információt közölt, az információból véleményt alkotott és ezeket hozta a hatóságok tudomására. A felperes ezért okot nem adott arra, hogy előzetes letartóztatásba kerüljön.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének - mindenben helyes indokai alapján való - helybenhagyását.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetésre jutott. Kifejtett indokaival az ítélet tábla azzal a pontosítással egyetért, hogy jelen ügyben, ahogyan arra a felperes is hivatkozott, a büntető eljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 580. § (1) bekezdés II.a) pontja alkalmazása mellett vizsgálendő az a körülmény, hogy a felperes jogosult-e kártalanításra, figyelemmel arra, hogy a nyomozati eljárást követően a bíróság a felperest, mint terheltet mentette fel. Az ítélet fenti jogszabályhelyi pontosításával az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 254. § (3) bekezdése és 253. § (2) bekezdése alapján helyes indokai szerint helybenhagyta.

A fellebbezés alapján az ítélet tábla kiemeli, jelen ügyben az alperes által hivatkozott kártalanítást kizáró körülmények kapcsán azt kellett vizsgálni, hogy a felperes a nyomozati eljárásban milyen nyilatkozatokat tett, és milyen magatartást tanúsított, amelyek alapul szolgálhattak arra, hogy a bűncselekmény alapos gyanúja reá terelődjék. Az a tény, hogy a felperes a védekezési szabadságához tartozó körben mikor, milyen tartalmú nyilatkozatot tett, annyiban értékelendő, hogy a különféle megtévesztő célzatú, tudatos, szándékos nyilatkozatai miatt került-e abba a helyzetbe, amelynek következtében az előzetes letartóztatását elrendelték, illetve meghosszabbították. Jelen esetben a felperest felmentették azzal, hogy vonatkozásában a felbujtás elkövetése megállapításra került, azonban a felbujtás, mint részesi cselekmény járulékos jellegű, így a tettesi alapcselekmény nélkül vele szemben büntetés kiszabására nem kerülhetett sor. A felmentésével egyidejűleg azonban nem vált bizonyossá az, hogy az előzetes letartóztatása e döntés miatt, visszamenőleg elvesztette volna jogalapját. Az előzetes letartóztatás elrendelésénél azt kellett vizsgálni, hogy aktuálisan milyen bizonyítékok álltak rendelkezésre, azok között pedig mindvégig szerepeltek a felperesnek azon előadásai, nyilatkozatai, amelyekkel magára terelte a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúját. Így az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes esetében a kizáró ok folytán kártalanításnak nincs helye (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) EBH 2010/2230.).

Mivel a felperes fellebbezése eredménytelen volt, így a Pp. 78. § (1)-(2) bekezdése alapján az ítélet tábla kötelezte a fellebbezési eljárás során tárgyi illetékfeljegyzési joga

folytán le nem rótt 800.000,-Ft illeték viselésére, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM számú rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, és (6) bekezdése alapján, a felperes részére, az általa végzett munka mennyiségét is figyelembe véve, a mérsékelt, 200.000,-Ft-ban megállapított jogtanácsosi munkadíj megfizetésére.

S z e g e d, 2012. november hó 19. napján

Dr. Kissné dr. Koch Ágnes sk.	Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.	Dr. Simonné dr. Gombos Katalin sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró